

Veel gestelde vragen bij 'Nieuw bouwwerk aanpak en preventie seksueel misbruik en grensoverschrijdend gedrag in de R.-K. Kerk'

Sluit het Meldpunt op 1 juli?

Het meldpunt sluit niet daadwerkelijk op 1 juli 2014, maar zal ook in de toekomst in een bepaalde adequate vorm worden voortgezet. Wel hield op 1 juli 2014 de mogelijkheid op voor het melden en het indienen van klachten inzake seksueel misbruik tegen aangeklaagden die zijn overleden, en klachten betreffende seksueel misbruik dat verjaard is.

Waar kunnen mensen zich per 1 juli 2014 melden met een klacht inzake seksueel misbruik?

Het 'Reglement R.K. Meldpunt grensoverschrijdend gedrag' dat per 1 juli 2014 van kracht wordt schrijft voor dat klachten over grensoverschrijdend gedrag kunnen worden ingediend bij een meldpuntfunctionaris. Dit betreft klachten over grensoverschrijdend gedrag dat niet verjaard is en waarvan de aangeklaagde nog in leven is.

De meldpuntfunctionaris is voorlopig bereikbaar via het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK (www.meldpuntseksueelmisbruikrkk.nl, E secretariaat@meldpuntmisbruikrkk.nl, T 030-2306900). Voor slachtoffers van seksueel misbruik dat verjaard is en waarvan de pleger is overleden wordt het Platform Hulpverlening voortgezet.

Kent de Kerk onder de nieuwe klachtenregeling nog genoegdoening voor slachtoffers van seksueel misbruik?

Bij klachten van seksueel misbruik van minderjarigen tegen nog levende personen die vallen onder de verantwoordelijkheid van een bisschop of een hogere overste wordt onverwijld aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie. Op deze wijze loopt onderzoek en genoegdoening via het Nederlands recht. Daarnaast is er een instrumentarium van kerkelijke maatregelen, die worden beschreven in de 'Essential norms' (zie onder 'Wat doet de Kerk als iemand seksueel misbruik meldt?')

Wat doet de Kerk als iemand seksueel misbruik meldt?

Bij klachten van seksueel misbruik van minderjarigen tegen nog levende personen die vallen onder de verantwoordelijkheid van een bisschop of hogere overste wordt door deze onverwijld aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie. Ook wordt conform het Wetboek van Canoniek Recht 1983 (canones 1717-1719) een zogeheten 'voorafgaand onderzoek' ingesteld. Als het resultaat van dit voorafgaand onderzoek daartoe aanleiding geeft, wordt een strafrechtelijke procedure opgestart bij de Congregatie voor de Geloofsleer in Rome.

Binnen het kader van het voorafgaand onderzoek worden conform canon 1722 van het Wetboek van canoniek Recht 1983 adequate maatregelen genomen tegen aangeklaagden die nog in leven zijn. Deze maatregelen hebben mede tot doel herhaling te voorkomen. Deze maatregelen kunnen behelzen dat het aangeklaagde verboden wordt om bestuurlijk, pastoraal en liturgisch actief te zijn en dat het de aangeklaagde - wanneer het om een priester gaat - wordt verboden om publiekelijk de eucharistie te vieren. Een actieve priester moet bovendien de pastorie verlaten en zich vestigen buiten zijn parochie en de parochie(s) waar het gestelde misbruik heeft plaatsgevonden.

Om er van verzekerd te zijn dat er in elk bisdom in Nederland een procedure voorhanden is om op snelle wijze te reageren op alle klachten van seksueel misbruik van minderjarigen, besloot de Nederlandse Bisschoppenconferentie, na raadpleging van de KNR, om normen in het leven te roepen met het oog op beleid inzake klachten over seksueel misbruik van minderjarigen door diocesane en reguliere priesters of diakens. Deze 'Normen van wezenlijk belang voor diocesaan beleid in het omgaan met klachten van seksueel misbruik van minderjarigen door priesters en diakens' liggen ter goedkeuring bij de Congregatie voor de Geloofsleer in Rome en worden van kracht zo gauw goedkeuring is ontvangen. De normen zullen onder meer voorschrijven dat aangifte wordt gedaan bij het OM, zoals ook reeds nu praktijk is.

De nieuwe klachtenregeling sluit aan bij klachtenprocedures die gangbaar zijn in andere sectoren van de samenleving. Waarin wekt de oude klachtenprocedure daarvan af?

Onder de oude klachtenprocedure was het mogelijk om klachten in te dienen over seksueel misbruik dat verjaard is of klachten tegen aangeklaagden die overleden zijn. Het was het unieke van de aanpak van de Kerk: strafrechtelijk verjaarde zaken of klachten tegen inmiddels overleden personen konden gewoon worden behandeld bij de Klachtencommissie Seksueel Misbruik RKK, terwijl dat naar Nederlands of kerkelijk recht niet mogelijk is.

De 'Gedragscode Pastoraat' en de nieuwe klachtenprocedure ('Reglement R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag') sluiten aan bij gedragscodes en klachtenprocedures die in andere sectoren van de samenleving gangbaar zijn. Hoe?

In het verleden zijn al enkele gedragscodes voor pastoraal werkenden opgesteld, maar er was nog geen uniforme tekst voor de gehele Rooms Katholieke Kerk in Nederland. Het 'Rapport Deetman' stelde in dezen voor om tot meer samenhang te komen. Bij de ontwikkeling van de Gedragscode Pastoraat is onder meer gekeken naar het 'Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling', een uitgave van het Ministerie van VWS.

Wat betreft het 'Reglement R.K. Meldpunt Grensoverschrijdend Gedrag' is onder meer op de volgende punten aansluiting gezocht bij klachtenprocedures die in andere sectoren van de samenleving gangbaar zijn: er is een Raad van Toezicht, de Klachtencommissie is een interne commissie met een gemengde samenstelling, er vindt in de klachtenprocedure hoor en wederhoor plaats, de klachtenprocedure voorziet in een schriftelijke fase waarna een mondelinge behandeling plaatsvindt. Terzake van een voorval dat langer dan twee jaar vóór de melding ervan bij het Meldpunt heeft plaatsgevonden, kan geen klacht meer worden ingediend.

Hebben slachtoffers van seksueel misbruik voldoende tijd gehad om zich te melden?

Op 19 november 2013 maakten de Bisschoppenconferentie en de Conferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) de datum van 1 juli 2014 bekend. De Bisschoppenconferentie en de KNR riepen slachtoffers uitdrukkelijk op om vóór 1 juli 2014 een klacht in te dienen, indien zij dit nog niet hadden gedaan. Dat geldt ook voor degenen die beschikken over nog onbekend steunbewijs. Later werd die oproep onder meer herhaald op 16 december 2013 in een interview van kardinaal Eijk en broeder Van Dam in De Telegraaf en regionale dagbladen en in een persbericht op 20 mei 2014. In totaal is het ongeveer zeven jaar mogelijk geweest om een klacht in te dienen tegen overleden personen en over seksueel misbruik dat verjaard is.

Wat was de aanleiding voor een einddatum voor de oude procedure en een nieuwe klachtenprocedure?

De reden voor het beëindigen van Klachtenprocedure uit 2011, is de afname van het aantal klachten wegens seksueel misbruik in verjaarde zaken en tegen overleden aangeklaagden. Het aantal klachten werd gestaag minder. In een onderzoeksrapport (de "0-Meting") dat werd opgesteld op verzoek van de voorzitter van de Bisschoppenconferentie, de voorzitter van de KNR en de voorzitter van slachtofferkoepel KLOKK, en dat op 10 oktober 2013 werd gepubliceerd en op 5 november 2013 is overhandigd aan minister Opstelten, is gesignaleerd dat het bepalen van een einddatum voor het indienen van klachten tegen overledenen en inzake verjaard misbruik wenselijk was (zie p. 17-18 in het rapport dat daarover is gepubliceerd: <http://www.rkkerk.nl/nieuws.php?id=37>). De einddatum van 1 juli 2014 werd overeengekomen in het voorzittersoverleg van de voorzitter van de Bisschoppenconferentie, de voorzitter van de KNR en voorzitter Guido Klabbers van slachtofferkoepel KLOKK.

Deze "0-meting" geeft aan: "– bij het opstellen van de klachtenprocedure is geen einddatum vastgelegd voor het indienen van klachten. Dit in tegenstelling tot andere landen. [Betoogd is] dat het ook voor het seksueel misbruik binnen de kerk verstandig is om vooralsnog te beslissen een einddatum te bepalen. De twijfel bij slachtoffers, die zich eigenlijk niet willen melden en een klacht in te dienen, kan een steeds grotere emotionele last opleveren. [...] Ter ondersteuning: het Kabinet heeft in de twee regelingen n.a.v. het rapport van de commissie-Samson ook een einddatum gepubliceerd. In beide regelingen heeft het Kabinet gemeend ook een einddatum te moeten opnemen. Slachtoffers krijgen ruim 2 jaar de tijd om zich te melden. [...] Het gaan bepalen van een einddatum voor het indienen van een klacht of het aanbieden van mediation sluit aan bij de benadering van het Kabinet."

Speelden financiële motieven een rol?

De Kerk heeft een grote organisatie met zeer deskundige en toegewijde mensen ingericht, de Stichting Beheer en Toezicht inzake seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland, om de slachtoffers zoveel mogelijk tegemoet te komen: meldingen, klachtenbehandeling, compensatie, hulpverlening. Daarbij hebben financiële motieven geen bepalende rol gespeeld en dat zou ook niet gemogen hebben. Nu het aantal klachten afneemt is het logisch noch noodzakelijk om een organisatie in stand te houden, die destijds is ingericht voor de grote stroom meldingen die na 2010 in korte tijd op gang kwam. Dat is gezien de geconstateerde afname van het aantal klachten ook financieel niet verantwoord.

Wat is de 'Slotactie'?

In circa 25% van de gevallen adviseerde de Klachtencommissie om klachten van seksueel misbruik niet gegrond te verklaren, omdat steunbewijs ontbrak. De Slotactie houdt in dat een onafhankelijke commissie opnieuw kijkt naar deze ongegrond verklaarde klachten en een oordeel geeft over de authenticiteit van het leed dat de klager heeft ondergaan. Deze commissie kent tevens een financiële genoegdoening toe, wanneer het ondergane leed daartoe aanleiding geeft. De betrokken bisschop of hogere overste zal in een persoonlijke brief de authenticiteit van het leed van de klager erkennen en spijt betuigen. In tegenstelling tot wat eerder is aangekondigd vindt de Slotactie niet plaats nadat alle klachten behandeld zullen zijn, maar wordt zij naar voren gehaald. De Slotactie zal van start gaan in de herfst van 2014. De Slotactie is een initiatief van de Bisschoppenconferentie en de Conferentie Nederlandse Religieuzen.

De genoegdoening die slachtoffers van fysiek en/of psychisch geweld wordt geboden is over het algemeen lager dan de compensaties vanwege seksueel misbruik. Hoe komt dat?

Zij die een melding van geweld deden hebben hierover in de laatste week van juni 2014 een brief gekregen van de onafhankelijke commissie 'Hulp, erkenning en genoegdoening voor geweld tegen minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk'. Deze commissie werd op advies van de heer Deetman ingericht voor melders van excessief psychisch en/of fysiek geweld. De bedragen die binnen deze regeling worden toegekend zijn lager dan bedragen die zijn toegekend vanwege seksueel misbruik, omdat in tegenstelling tot wat bij seksueel misbruik gebeurt, een juridisch onderzoek in deze gevallen niet mogelijk is door het ontbreken van een definitie van geweld. Hier is aansluiting gezocht bij de in Nederland heersende jurisprudentie met betrekking tot de behandeling van klachten van geweld.

Het VPKK (Vrouwenplatform Kerkelijk Kindermisbruik) geeft aan dat vrouwen meer tijd nodig hebben om schaamte en trauma te overwinnen en eventueel erkenning en compensatie te vinden. Hoe gaat de Kerk daarmee om?

In de vele gesprekken die zijn gevoerd met slachtoffers en slachtoffergroepen door hogere oversten en bisschoppen is deze laatste jaren heel duidelijk geworden dat misbruik veel ellende kan aanrichten in het leven van slachtoffers en hun naasten. De Kerk heeft geleerd hoe belangrijk het is om daar oog en oor voor te hebben. Bij het overwinnen van schaamte en trauma zullen zeker ook lotgenotengroepen slachtoffers kunnen ondersteunen. Slachtoffers kunnen zich ook wenden tot professionele hulpverlening, onder meer via het Platform Hulpverlening dat werd opgezet binnen de kaders van het Meldpunt en dat wordt voortgezet. Het Platform Hulpverlening zorgt voor professionele doorverwijzing naar hulpverlening op maat voor mensen die slachtoffer werden van seksueel misbruik door een vertegenwoordiger van de Kerk. Uit de beide rapporten van de heer Deetman, gepubliceerd in december 2011 respectievelijk in maart 2013, blijkt niet dat vrouwen meer moeite hebben zich te melden dan mannen. Dit blijkt ook niet uit de cijfers van het Meldpunt.

Hoe werkt de VOG in de Katholieke Kerk?

Per 1 januari 2014 eist de RK Kerk in Nederland een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) bij de benoeming van priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers en religieuzen, bij de aanname van kandidaten hiervoor en bij de aanstelling van bepaalde vrijwilligers en functionarissen. De VOG wordt gefaseerd ingevoerd en vereist bij nieuwe aanstellingen en benoemingen. De invoering van de Verklaring Omtrent het Gedrag maakt onderdeel uit van het preventiebeleid van de Nederlandse bisdommen, ordes en congregaties. De RK Kerk streeft een zorgvuldige omgang na met jonge mensen die aan de zorg van kerkelijke medewerkers zijn toevertrouwd. Ook wordt gevraagd om zorgvuldigheid waar het gaat om het beheer van persoonsgegevens en financiën. De informatie over de VOG, achtergronden en een handleiding, zijn gepubliceerd op de website van Nederlandse Kerkprovincie (rkkerk.nl) en op de website van de Conferentie Nederlandse Religieuzen (www.knr.nl).

Wat doet de Kerk aan preventie?

De Kerk heeft verschillende maatregelen genomen ter preventie, zoals de invoering van de Verklaring Omtrent Gedrag per 1 januari 2014. Per 1 juli 2014 treedt ook de 'Gedragscode Pastoraat' in werking. Hiermee sluit de Kerk aan bij gedragscodes die in andere sectoren van de samenleving gangbaar zijn. Een antecedentenonderzoek was reeds sinds 2005 verplicht voor priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers.